

Programiranje

Uvodno predavanje – 1.dio

Osnovni pojmovi
Programski jezik C++

Sadržaj

- Osnovni pojmovi
  - Algoritam, program, programski jezik
- Klasifikacije programskih jezika
- Programski jezik C++

Uvod

- ❑ Primjena računala omogućava rješavanje problema uporabom programa (softvera) napisanih u programskom jeziku
- ❑ Rješavanje različitih zadataka može biti povjereno računalu ukoliko postoji program koji te zadatke može riješiti

Uvod

- Neke domene u kojima se koristi programiranje:
  - Znanstvene aplikacije
  - Poslovne aplikacije
  - Aplikacije iz područja umjetne inteligencije
  - Sistemsko programiranje
  - Programiranje za web (wep aplikacije)
  - Aplikacije za mobilne uređaje
  - ...

Osnovni pojmovi

- Osnovni pojmovi:
  - algoritam,
  - program,
  - programski jezik

Osnovni pojmovi

- ❑ Pojam algoritam je temelj računalnog programiranja
- ❑ Povijesno je vezan uz područje matematike
- ❑ U 20. stoljeću pojavom računala pojam se proširuje na područje računarstva
- ❑ Etimologija riječi algoritam:
  - Iranski pisac, matematičar, astronom i geograf Muhammed ibn Musa al Khwarizmi (780 - 850)
  - Latinski naziv imena al Khwarizmi (al-Khwārizmī) doveo je do naziva algoritam

Osnovni pojmovi

- **Primjer.** Euklidov algoritam za pronalaženje najveće zajedničke mjere dvaju brojeva m i n .
- Koraci algoritma:
  - Odrediti ostatak dijeljenja: urediti tako da je $m > n$; podijeliti m sa n i odredi ostatak dijeljenja r , $0 \leq r < n$;
  - Ispitati: je li ostatak jedan nuli?
    - ako je, algoritam završava i n je traženi odgovor
    - ako nije, napravi zamjenu: postavi da m postaje n , a n postaje r i vrati se na početni korak
- Napomena: algoritam se može realizirati i uzastopnim oduzimanjem umjesto dijeljenjem

Osnovni pojmovi

- Opisne i neformalne definicije pojma algoritam:
  - Algoritam je postupak kojim se opisuje točan redoslijed kojim obavljamo neki posao.
  - Algoritam je konačan niz preciznih instrukcija (naredbi) koje vode do rješenja.
  - Algoritam je konačan slijed dobro definiranih naredbi za ostvarenje zadatka koji će za dano početno stanje završiti u definiranom konačnom stanju
  - Napomene:
    - ne postoji jedinstvena i općeprihvaćena definicija pojma algoritam (u teoriji računarstva pokušava se formalizirati pojam algoritam)
    - postoje različite karakterizacije algoritma (Turingov stroj, Churchov lambda račun, ...)

Osnovni pojmovi

□ Značajke algoritma:

■ **Konačnost**

- uvijek završava nakon konačnog broja koraka

■ **Definiranost** (determiniranost)

- svaki korak je precizno definiran, nedvosmisleno
- za iste ulazne podatke algoritam uvijek daje isti rezultat

■ **Učinkovitost** (efikasnost)

- potrebno je osigurati izvođenje algoritma u što kraćem vremenskom roku, voditi računa da se biraju što bolja rješenja;
- primjer: igranje šaha ispitivanjem svih mogućih poteza – neizvedivo na računalu

Osnovni pojmovi

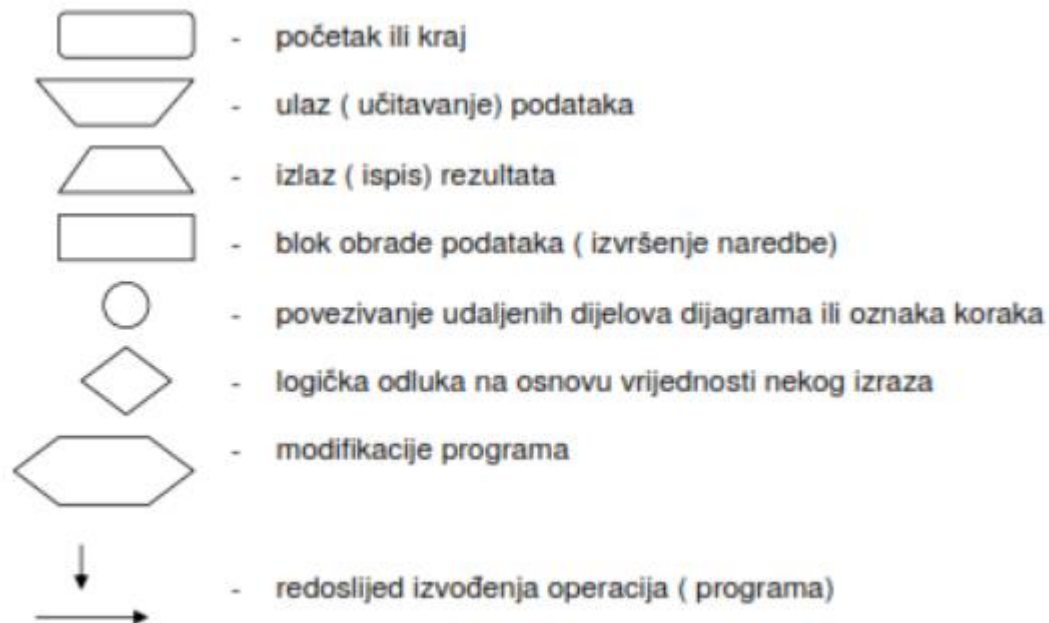

- ❑ Algoritam se može prikazati na različite načine
- ❑ Prikaz algoritma:
  - Opisno, rečenicama
  - Grafički: dijagram toka (engl. *flow chart*)
  - Pseudokod
    - ❑ zapis blizak prirodnom jeziku
    - ❑ neovisan o računalu i programskom jeziku
  - Strogo formalizirani programski jezik, npr. C++

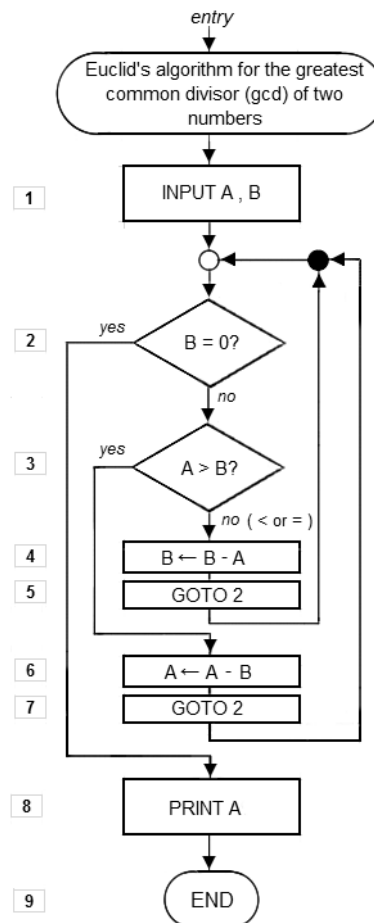
Osnovni pojmovi

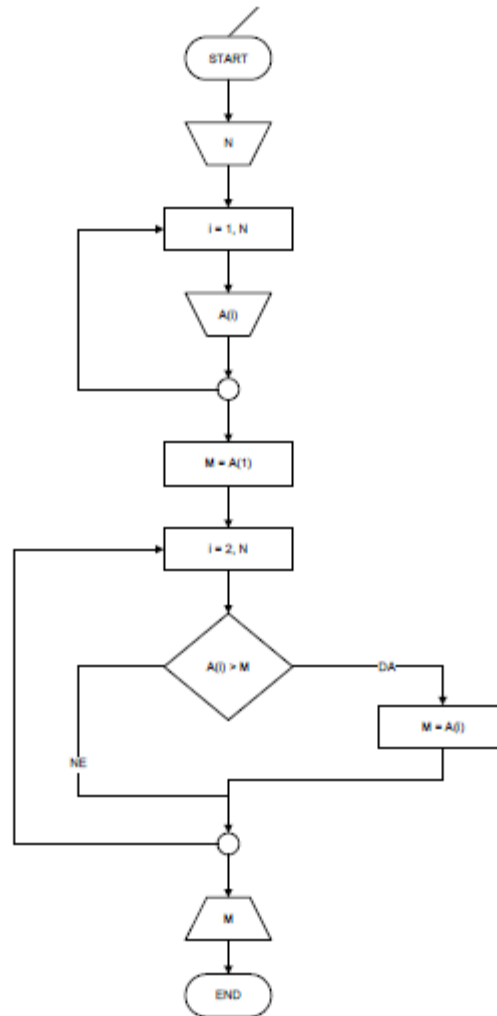
□ Grafički elementi koje koristi dijagram toka:

Primjer: Euklidov algoritam

Primjer dijagrama toka za učitavanje niza od n brojeva i traženje najvećeg

Osnovni pojmovi

□ Program (računalni program)

- algoritam izražen u jeziku koji računalo razumije
- skup instrukcija koje računalo treba obaviti
- niz naredbi koje se izvode točno određenim redoslijedom i s točno određenim ciljem (naredbe mijenjaju vrijednosti objekata pohranjenih u memoriji računala)
- **Program = algoritam + strukture podataka** (N. Wirth)

□ Programski jezik

- omogućava zapis algoritama kao niz naredbi
- rezultat: **program koji rješava zadani problem**

Prije C++ - a

- Pregled nekih bitnih jezika koju su prethodili jeziku C++
  - FORTRAN, 1954., IBM, (znanstvene aplikacije, numeričke operacije)
  - ALGOL, kasne 1950-te, (**ALGO**rithmic **L**anguage)
  - COBOL, 1960., (poslovne aplikacije, izvještaji)
  - BASIC, 1964. , (razvijan za učenje)
  - Pascal, (razvijan za učenje)
  - C, 1974., (razvoj operacijskog sustava UNIX)
  - Ada.
  - Smalltalk-80, 1980.
  - ...
  - **prva implementacija C++, 1985**

Jezik C++

- Jezik **visoke razine**
- **Imperativni** – program realiziran kroz niz naredbi koje mijenjaju stanje programa.
- **Objektno orijentiran**
- Podržava i **proceduralno programiranje** (Jezik C)
- U nekim klasifikacijama navodi se da je to **hibridni jezik** jer objedinjuje više programskih paradigmi
- Jezik opće namjene

Jezik C++

□ Kako je nastao C++?

■ Izveden je iz jezika C

- C je izveden iz jezika B
- B je izveden iz jezika BCPL

□ Zašto '++'?

- ++ je operator u jeziku C++ koji uvećava operand za 1 i zgodan je dodatak u nazivu
- može ukazivati na to da je jezik C++ nastao uvećanjem jezika C

Jezik C++

- C je razvio Dennis Ritchie u AT&T Bell laboratoriju 1970-tih godina.
  - Razvijan je za UNIX operacijski sustav
- Specifičnost C-a u odnosu na druge do tada razvijane programske jezike:
  - razvijan je za potrebe programiranja u praksi, a ne u okviru akademskih istraživanja (kao npr. BASIC, Pascal)
  - brzo ga prihvaća veliki broj programera (najrašireniji strukturni jezik 80-tih godina)
  - veliki broj komercijalnih aplikacija napisan je u C-u

Jezik C++

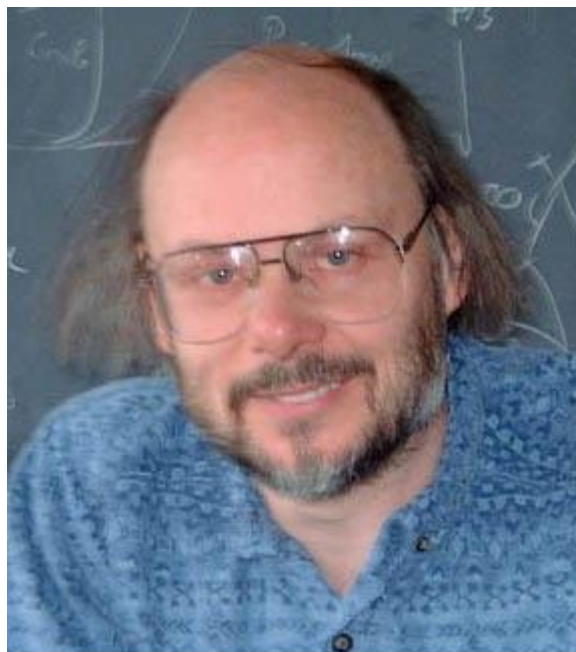
- U vrijeme kada je osmišljen C je imao sve potrebne karakteristike
- Razlog zbog čega je on prerastao u C++ jezik jest: složenost programa
  - u početku je strukturalno programiranje omogućilo je učinkovito pisanje velikih programa
  - međutim, veliki programi opet postaju preveliki
  - uvodi se objektno orijentirani pristup

Jezik C++

- ❑ C++ je razvio Bjarne Stroustrup u AT&T Bell laboratoriju 1980-tih godina.
- ❑ Bjarne Strostrup homepage:

<http://www2.research.att.com/~bs/homepage.html>

Jezik C++

- ❑ C ostaje **podskup** C++-a
- ❑ Prevladano je nekoliko nedostataka C-a
- ❑ Uključeno je objektno orijentirano programiranje
- ❑ Uvođenjem objektno orijentiranog pristupa pojednostavljeno je pisanje koda za složene programe
- ❑ Razvijan je za programiranje složenih aplikacija u praksi
- ❑ Nakon prve verzije C++-a, jezik prolazi kroz tri veće revizije
- ❑ Utjecao je na razvoj jezika Java i C#

Jezik C++

□ Napomene:

- u okviru kolegija Programiranje ne radi se objektno orijentirani pristup
- Neovisno o odabiru programskog jezika, na kolegiju Programiranje bitno je usvojiti **logiku programiranja**

TIOBE

- Kompanija za standardizaciju softvera i mjerenje kvalitete softvera (www.tiobe.com)
- Tiobe index
(<http://www.tiobe.com/index.php/content/paperinfo/tpci/index.html>)
  - Daje indikator popularnosti jezika
  - Pretraživanja na stranicama: Google, MSN, Yahoo!, Wikipedia i YouTube koriste se za računanje popularnosti
  - TIOBE index ne mjeri koji je jezik najbolji niti u kojem jeziku je napisano najviše linija kôda

TIOBE index

- ❑ TIOBE index daje pregled (rang listu) popularnosti jezika za svaki mjesec
- ❑ Prati se rast i pad popularnosti svih značajnih programskih jezika
- ❑ Proglašavaju najtraženiji programski jezici...

TIOBE index – popularnost jezika

□ Prvih 20 programskih jezika u prosincu 2012

Position Dec 2012	Position Dec 2011	Delta in Position	Programming Language	Ratings Dec 2012	Delta Dec 2011	Status
1	2	↑	C	18.696%	+1.64%	A
2	1	↓	Java	17.567%	+0.01%	A
3	5	↑↑	Objective-C	11.116%	+4.31%	A
4	3	↓	C++	9.203%	+0.95%	A
5	4	↓	C#	5.547%	-2.66%	A
6	6	=	PHP	5.541%	-0.46%	A
7	7	=	(Visual) Basic	5.174%	+0.42%	A
8	8	=	Python	3.848%	+0.36%	A
9	9	=	Perl	2.174%	-0.30%	A
10	11	↑	Ruby	1.728%	+0.23%	A
11	10	↓	JavaScript	1.321%	-0.88%	A
12	12	=	Delphi/Object Pascal	0.977%	-0.27%	A
13	13	=	Lisp	0.949%	-0.23%	A
14	16	↑↑	Pascal	0.894%	+0.16%	A
15	35	↑↑↑↑↑↑↑↑	Visual Basic .NET	0.889%	+0.53%	A
16	17	↑	Ada	0.648%	+0.02%	B
17	22	↑↑↑↑	MATLAB	0.608%	+0.07%	B
18	21	↑↑↑	Lua	0.601%	+0.05%	A--
19	19	=	Assembly	0.580%	+0.02%	B
20	14	↓↓↓↓↓	PL/SQL	0.574%	-0.23%	B

TIOBE index – popularnost jezika

Position	Programming Language	Ratings
21	Transact-SQL	0.572%
22	Bash	0.568%
23	SAS	0.556%
24	COBOL	0.481%
25	R	0.453%
26	Fortran	0.443%
27	Scheme	0.420%
28	ABAP	0.403%
29	Scratch	0.391%
30	Logo	0.387%
31	Prolog	0.364%
32	Erlang	0.335%
33	Haskell	0.325%
34	Scala	0.317%
35	RPG (OS/400)	0.312%

36	D	0.281%
37	NXT-G	0.267%
38	Smalltalk	0.252%
39	APL	0.234%
40	ML	0.232%
41	Forth	0.231%
42	Common Lisp	0.195%
43	Awk	0.188%
44	ActionScript	0.185%
45	LabVIEW	0.158%
46	Tcl	0.156%
47	F#	0.154%
48	PL/I	0.152%
49	Alice	0.151%
50	CFML	0.148%

Pitanja

- ❑ Može li se algoritam izvršavati bez primjene računala?
- ❑ Kakvi su odnosi između jezika C, C++ i C#
- ❑ Ako je jezik C bio dovoljno dobar, učinkovit i popularan zbog čega je postojala potreba za novim programskim jezikom?
- ❑ Može li se reći da je C++ isključivo objektno orijentiran programski jezik?